

NÁZEV MATERIÁLU	Stanovisko Svazu průmyslu a dopravy ČR k návrhu zákona, kterým se mění daňový řád a související zákony (elektronizace, kontrolní postupy, revize sankčního systému, vracení daňového odpočtu).
Č. J.	59/2019
DATUM ZPRACOVÁNÍ	17. 6. 2019
KONTAKTNÍ OSOBA	Ing. Vladimír Štípek, Ph.D.
TELEFON	225 279 206
E-MAIL	vstipek@spcr.cz

OBECNÉ PŘIPOMÍNKY

Svaz dlouhodobě podporuje elektronizaci a zjednodušení daňového systému. Zejména po posledních letech zavádění spíše nových povinností pro firmy a růstu administrativní zátěže pro firmy ještě důrazněji požadujeme zavedení také významnějších pozitivních opatření, které alespoň částečně složitost, nepřehlednost a administrativní náročnost eliminují.

Předložená novelizace přináší řadu změn, z nichž řadu oceňujeme a vítáme, ale musíme upozornit na dílčí negativa. Úpravy vycházejí z programového prohlášení vlády z roku 2018 ([zde](#)), které uvádí: „*Prioritami Ministerstva financí budou zjednodušení a elektronizace daňového systému, přičemž se v maximální možné míře budeme zasazovat o přesun komunikace s finančním úřadem do online prostředí ...*“. (...) „*Dále se zasadíme o konceptní řešení problematiky daňových odpočtů ve prospěch daňových subjektů, o revizi kontrolních postupů a revizi systému sankcí*“. Tento slib z programového prohlášení podle našeho názoru vyznívá pozitivně směrem k daňovým subjektům, proto předpokládáme, že negativní návrhy, na které v tomto stanovisku upozorňujeme, budou uspokojivě vypořádány.

Novelizace se věnuje čtyřem základním oblastem: 1. připravuje některá opatření pro rozvoj elektronizace pro pozdější realizaci MOJE Daně, 2. snaží se zjednodušit kontrolní postupy v oblasti daní, 3. přináší úpravy sankčního systému, 4. realizace možnosti vracení nesporného nadměrného daňového odpočtu.

Pozitivní je **snaha o elektronizaci**, dlouhodobě **podporujeme realizaci projektu MOJE Daně** (v minulosti jsme se vyjadřovali k záměrům projektu např. [zde](#)). Z pohledu Svazu musí ale tento projekt skutečně přinést odstranění výkazních duplicit, cílenost kontrol a snížení zatěžování kontrolní činností subjektů, které se snaží své činnosti plnit, propojenost s dalšími systémy (katastr nemovitostí, ČSU, ČSSZ apod.). Vláda by měla v rámci tohoto projektu zajistit, aby šlo o jednoznačnou pozitivní změnu, která zajistit snížení administrativní náročnosti a zjednodušení správy daňové oblasti **pro podnikatele**.

Návrh přináší i další pozitivní změny:

- Návrh **zkrácení jednotlivých fází daňové kontroly** v závislosti na to, zda daňová kontrola skončí „**bez nálezu**“, nebo „s nálezem“. Zjednodušení podporujeme, jde o odstranění zbytečných kroků.
- Pozitivní je **snaha o snižování úroků**, které v určitých případech musejí daňové subjekty platit či **zvvyšování kompenzací** firmám. Jde například o snížení reparačních úroků na úroveň standardního úroku z prodlení uplatňovaného v soukromoprávní oblasti, kde je pokles o 6 procentních bodů; dále o snížení kompenzačního úroku z posečkání hrazeného daňovým subjektem o 3 procentní body; a také o zvýšení kompenzačního úroku z daňového odpočtu vypláceného daňovému subjektu

o 2 procentní body – (jinou otázkou je snaha o „narovnání“, kdy se snižují i úroky hrazené správcem daně, která je řešena v rámci zásadních připomínek níže).

- Vhodná je **snaha o pozitivní motivaci k elektronické komunikaci se správcem daně místo represe** například způsobem ve formě **prodloužení lhůty pro podání daňového přiznání u daní z příjmů o 1 měsíc v případě podání elektronicky** (v tomto Ministerstvo financí vychází z nedávného návrhu České pirátské strany, který jsme podpořili, podrobněji [zde](#)); dále oceňujeme **kratší lhůtu pro vrácení vratitelného přeplatku v případě elektronicky podaných žádostí**; dále je pozitivní snížení pokuty za nedodržení elektronické formy podání o polovinu; a též je **pozitivní odstranění povinnosti činit formulářová podání elektronicky** pro ty, kteří si dobrovolně zřídili **datovou schránku**. Motivace pozitivními incentivy ze strany státu využívat elektronické nástroje by měla být posílena, tlak na elektronizaci by měl být méně založen represivním přístupem a sankcím. Obecně považujeme za vhodnější přístup v podobě „podpory elektronizace“ s využitím motivace podnikatelů, nikoliv „vynucování elektronizace“.
 - Vnímáme nevyváženost tlaku na elektronizaci, kdy daňové subjekty v řadě případů se musejí tlaku na elektronizaci podvolit bezpodmínečně a pod sankcemi (byť tento tlak lze pochopit, bez něj nelze široké elektronické platformy zavádět), ale obdobný tlak není v případě státní správy. Elektronizace a její možnosti musí být logicky co nejdříve ze strany státní správy nabídnuty a přinést skutečné výhody, aby je firmy mohly co nejdříve využívat. Státní správa samozřejmě elektronizuje s ohledem na náklady a dostupné finanční prostředky, ovšem soukromé sféry se na finanční kondici při zavádění nutných technologií pro elektronizaci nikdo neptá.

ZÁSADNÍ PŘIPOMÍNKY

1. Prodloužení lhůty pro vrácení nadměrného odpočtu z 30 na 45 dní.

- Svaz oceňuje, že byl po letech naplněn slib na řešení nezadržování nesporné části vratky DPH. Nevhodnost současného nastavení již byla potvrzena i ministryní financí a ta zařadila řešení mezi prioritní úkoly. Toho si vážíme. Nevhodnost současného postupu a jeho nepřiměřenost v řadě případů vůči firmám již potvrdil i Ústavní soud. Svaz na problematiku zadržování vrátek DPH, včetně těch nesporných, upozorňuje dlouhodobě. Tuto úpravu tedy vítáme. Součástí slibu na řešení, ale nebylo prodloužení lhůt pro státní správu a tím pádem negativní efekt pro podnikatele. Nesouhlasíme s tím, aby nová pozitivní opatření k řešení dlouhodobých problémů byla doprovázena dílčími negativními aspekty vůči podnikatelům.
- Elektronizace a digitalizace většinou má přinášet zjednodušení a zrychlení. ČR má jako jednu z hlavních koncepcí Digitální Česko. ČR sice mluví o elektronizaci a o moderním přívětivém systému MOJE Daně, ale zároveň prodlužuje lhůty pro své činnosti, což není s procesem digitalizace příliš kompatibilní a naznačuje to riziko, že digitalizace bude jen částečná a nepřinese veškeré výhody, které slibuje.
- Předpokládali jsme, že postup digitalizace zajistí i rychlejší pokrok při administraci daní a sníží také nároky státu na čas, v jakém daňová data zpracovává. Stát může extenzivně využívat vlastních analytických nástrojů s vytěžením dat, které již má k dispozici. Plně souhlasíme s maximálním propojováním datových zdrojů pro efektivní zacílení kontrol. V nedávné minulosti se objem dat, které správce daně může využívat, ještě zvýšil např. zavedením kontrolního hlášení k DPH.
- Oceňujeme, že dlouholetý slib vrácení daňových odpočtů se nyní konečně bude realizovat. Z našeho pohledu ale nelze toto zlepšení spojit s negativním aspektem prodloužení lhůty.

- Opatření v podobě prodloužení lhůty nebyla součástí slibu. U daní nám bylo slibováno zjednodušení a pozitivní změny, avšak toto zjednodušení nebylo podmiňováno dalšími změnami. Doprovodit určité zlepšení dalším dodatečným zhoršením nepovažujeme za vhodnou cestu.
- Efektem digitalizace a zjednodušení by neměl být nárůst lhůty pro administraci vratek, to by znamenalo, že digitalizace de facto způsobuje zásah do řízení pracovního kapitálu firem.
 - Prodloužení lhůty je **zásahem do cash-flow firem**, a to i těch poctivých, které všechny povinnosti plní.
- **Prodloužení lhůty je jednoznačnou zátěží pro podnikatele, aniž by jim stát poskytoval adekvátní kompenzaci.** Bude tak jednorázově ovlivněno provozní cash-flow ve firmách. Znamená v některých případech dodatečné nároky na zajištění provozního kapitálu, a tedy dodatečné náklady.
- Správce daně často firmám stanovuje termíny k různým úkonům pouze v řádu dní, standardní je například pětidenní termín, stát chce ale nyní sám 45 dní.
- **Požadavek SP ČR: Zajištění vracení nadměrného odpočtu podporujeme, ale nikoliv s prodlouženou lhůtou. Požadujeme ponechat navrženou úpravu, s výjimkou prodloužení lhůty, tu požadujeme zachovat na stávajících 30 dnech.** Zároveň musí být zajištěna maximální míra jistoty firmám při vracení nadměrného odpočtu firmám.

2. Návrh na zrušení tolerance prodloužení platby daně a tolerance pozdního podání daňového tvrzení.

- Návrh sice snižuje některé úroky/sankce, ale tato změna může být pro některé subjekty komplikací, byť s nižší pokutou. Technicky se zde **ruší zákonná možnost „prodloužit“ si lhůtu pro podání tvrzení** a nelze anticipovat, z jakého důvodu daňový subjekt této možnosti využil. Zavedení této lhůty byla reakce za změnu pravidel pro splatnost daně (již není rozhodující datum odepsání platby z účtu daňového subjektu, ale datum připsání na účet správce daně). Protože v současnosti realizace platby není delší než 5 dní, má daňový subjekt praktickou jistotu (o kterou novelou přijde) v případě zadání platby v poslední den lhůty pro přiznání, nebude sankcionován za pozdní platbu.
- V realitě se touto změnou může někomu zkomplikovat situace (zavřená banka, nefunkční/zablokovaný účet), proto nesouhlasíme se zrušením 5-4denního bezsankčního období při opožděném podání přiznání a úhradě daně. Navíc má fakticky změna negativní dopad na cash-flow.
- Rozumíme snaze zabránit negativním dopadům, kdy předkladatel navrhuje určitá opatření (limit 200 Kč u menších částek u úroků z prodlení a též zvýšený minimální limit u pokuty za opožděné tvrzení daně, ponechání tolerance u pozdního podání tvrzení u DPH a daních s menším zdaňovacím obdobím než 1 rok), ale vzhledem k požadavku na klientský přístup a pokroku, který může správce daně realizovat pomocí digitalizace, požadujeme ponechání u firem zažité stávající tolerance.
- **Požadavek SP ČR: Nesouhlasíme se zrušením bezsankčních tolerančních období, požadujeme jejich zachování ve stávající formě.**

3. Navrhované snižování úroků je pozitivní, ale nesmí dojít ke snížení kompenzací, které musí stát v případě vlastního pochybení poskytnout daňovým subjektům.

- Novelizace navrhuje snížení reparačních úroků na úroveň standardního úroku z prodlení uplatňovaného v soukromoprávní oblasti (pokles o 6 procentních bodů) – opatření platí nejen pro daňové subjekty, ale **také pro úroky hrazené správcem daně.**

- **Snížení kompenzací za chyby státu rozhodně nevnímáme jako pozitivní krok. Změna mechanismů nesmí být v případě kompenzací v neprospěch podnikatelů.**
 - Dále jde o nové vymezení vztahu úroků hrazených správcem daně k obecné náhradě škody způsobené nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem orgánu veřejné moci, tedy **zavedení principu, aby náhrada formou úroku pokryla obvyklou „cenu peněz“ bez ohledu na výši skutečné škody** s tím, že **je-li škoda vyšší**, je možné se jí ve zbytku **domáhat podle obecného režimu náhrady škody** způsobené nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.
 - Stát by se měl primárně snažit nastavit své postupy tak, aby nedocházelo k nárůstu sankcí za jeho chyby. Další omezení poměrně menšího počtu sankcí vůči státu (ve srovnání se sankcemi vůči firmám, kterých je z logiky věci více) není vhodným signálem o klientském přístupu státu. Bylo by dobré osvětlit, jaký vztah mají navrhované změny k existujícím dosavadním metodickým pokynům ([zde](#)) vzniklé reakcí na existující problémy k problémům platebního výměru na pokutu za opožděné tvrzení či k aplikaci ustálené judikatury správních soudů ohledně úroku z neoprávněného jednání správce.
 - **Domáhání se náhrady je ale pro firmy časově i finančně nákladnou aktivitou s nejistým výsledkem**, a to i v situaci, kdy stát prokazatelně pochybil a přiznal i náhradu na úrovni „ceny peněz“. **V případě, že stát pochybil, musí být kompenzace dostatečná a měla by fakticky plnit funkci paušalizované náhrady škody.**
 - **Požadavek SP ČR: Kompenzace, které musí stát vyplácet při vlastním pochybení, se určitě nesmějí snižovat. Zákon by měl být přívětivý především vůči podnikatelům a nemůžeme souhlasit s „narovnáním“ sankcí, které musí za své chyby platit stát. Tato oblast nemá vliv na daňovou disciplínu firem, napravuje pouze chyby, kterých by se stát neměl dopouštět. Správu daní vnímáme jako servis pro podnikatele a ulehčení pro stát může pocházet pouze např. z digitalizace (např. menší chybovost díky digitalizaci, což způsobí nižší celkovou vyplacenou sumu sankcí od státu).**
4. **Návrh zákona neukazuje, k čemu jsou realizované kroky v rámci zavádění projektu MOJE Daně konkrétně nutné a jaké dopady bude tato první fáze konkrétně mít na podnikatele.**
- Materiál se zmiňuje o **budoucí možnosti předvyplněného daňového přiznání**. Nejsou zde ale informace, co a jak se změní, **doporučujeme vizi Ministerstva financí podrobněji popsat, aby změny byly skutečně snížením času nutného pro daňovou administrativu.**
 - V materiálu ale není žádný konkrétní popis, jak a pro koho bude předvyplněné přiznání prospěchem. Novelizace je patrně nutným prvním krokem (nutné legislativní úpravy, umožnění sdílení a práce s daty, příprava systému správy daní na předvyplňování), ale není zřejmé, zda budou taková přiznání skutečně přínosem, jak se odstraní zbytečná administrativa (tj. obáváme se, aby nešlo jen o předvyplnění některých základních údajů a aby se čas na daňovou administrativu díky této změně skutečně snížil).
 - Materiál uvádí řadu oblastí změn v rámci nového pojetí Daňové informační schránky (DIS), ovšem bez označení konkrétního dopadu připravované změny na podnikatelské subjekty, které využívají stávající platformy a k novým platformám se budou muset připojit. Identifikace konkrétního dopadu by měla rovněž jasně odůvodnit, jaké pozitivní změny přinese DIS pro právnické osoby, které využívají datové schránky (funkcionalita datových schránek se průběžně zlepšuje). Jaká je tedy souvislost a pozitivní posun od datových schránek směrem k DIS, jaká bude provázanost těchto dvou systémů, související povinnosti, možnosti a dostupnost informací v jejich rámci?

- Materiál neobsahuje jasné vymezení, jaká bude návaznost projektu MOJE Daně na další projekty, které stát připravuje (které jsou např. v gesci Ministerstva vnitra). Jde o návaznost projektů v současném/zamýšleném nastavení a poté v delším horizontu, kdy lze předpokládat silný tlak na sdílení a využívání dat. Materiál též neuvádí souvislost se zákonem o právu na digitální služby.
- Novelizace nijak neuvádí detaily, které mohou být pro správce daně i daňový subjekt důležité, jde o informace typu, zda předvyplněné přiznání bude obsahovat údaje dostupné z veřejných rejstříků, nebo skutečné údaje ke dni podání. Není též jasné, jakým způsobem bude daňový subjekt editovat chybně předvyplněné údaje.
- V návrhu § 69 v popisu Daňové informační schránky se uvádí, že daňový subjekt může získávat vybrané informace o svých právech a povinnostech. Dotazem je, proč se v návrhu zákona neuvádí vyčerpávající seznam práv a povinností, což by přispělo k právní jistotě a předvídatelnosti. V materiálu chybí, zda je tato služba v zamýšlené šíři nová, nebo zda bude suplovat jiné existující platformy.
- Zjednodušení zahájení a ukončení daňové kontroly nesmí snížit právní jistotu pro daňové subjekty a nesmí být v rozporu se zásadami transparentnosti chování státní správy vůči subjektům a též musí ctít zásadu předvídatelnosti správy daní.
- **Požadavek SP ČR: Materiál by dle našeho názoru měl obsahovat více informací, jaké změny (a s jakým pozitivním či negativním dopadem na podnikatele) jsou v rámci této fázi zavádění MOJE Daně nyní v plánu – uvést konkrétní funkcionality, očekávaný harmonogram.**

5. Vydávání daňových předpisů formou vyhlášky.

- Z důvodu větší právní jistoty a také stabilizace daňového prostředí navrhuje, aby formuláře pro veškerá daňová tvrzení byla vydávána formou vyhlášky Ministerstva financí s publikací ve Sbírce zákonů.
- Tento požadavek jednak reaguje na názor Ústavního soudu, že povinnosti lze ukládat pouze zákonem nebo na základě zákona obecně závazným právním předpisem (nikoliv fakticky formulářem MF, viz náleží ÚS ke kontrolnímu hlášení), navíc návrh každé změny bude povinně procházet připomínkovým řízením a délka legislativního procesu umožní, že změny formulářů nebudou tak časté. V současnosti jsou prostřednictvím formulářů fakticky stanoveny oznamovací povinnosti ve vyšším rozsahu, než stanoví samotné daňové předpisy.
- **Požadavek SP ČR: Formuláře pro daňová tvrzení v rámci MOJE Daně by měly být vydávány formou vyhlášky s publikací ve Sbírce zákonů. Tato změna pomůže kvůli delšímu procesu případných změn posílit jistotu, neboť změny pak nebude možné dělat nahodile. Z pohledu státu může jít o komplikaci, ale pro soukromý sektor bude toto opatření zárukou vyšší stability v podobě, jakou musí s daňovým správcem komunikovat.**